

Posmatranje čaplje govedarice, *Bubulcus ibis* Linnaeus, 1758, u Bosni i Hercegovini od 2014. do 2016. godine

DRAŽEN KOTROŠAN¹, DENIS BOHM¹, JOSIP VEKIĆ¹, ILHAN DERVOVIĆ¹

Kotrošan, D., Bohm, D., Vekić, J., Dervović, I., 2014/2016: Sightings of Cattle Egret, *Bubulcus ibis* Linnaeus, 1758, in Bosnia and Herzegovina from 2014 to 2016: This paper gives the review of data on sightings of Cattle Egret, *Bubulcus ibis* Linnaeus, 1758 in Hutovo blata and Buško lake from 2014 to 2016.

Key words: Cattle Egret, Hutovo blato, Buško lake, Bosnia and Herzegovina

UVOD

Čaplja govedarica (*Bubulcus ibis*) je jedna od vrsta koja je u posljednjih stotinu godina izuzetno proširila svoj areal i danas se smatra kozmopolitskom vrstom. Jedan od glavnih faktora širenja njenog areala je veza sa domaćim životinjama, odnosno intenzivni razvoj stočarstva. Procjenjuje se da globalna populacija broji od 4.000.000 do 9.850.000 jedinki, pri čemu je gnijezdeća evropska populacija procijenjena na 76.100 do 92.300 parova, odnosno 152.000-185.000 jedinki. Smatra se da je trend svjetske populacije u rastu, ali da pojedinačne populacije različito iskazuju trend u posljednjih 20-ak godina. U tom smislu procjenjuje se da je u posljednje tri generacije evropska populacija u trendu smanjenja za 25% (BirdLife International, 2017).

U zemljama balkanskog regiona (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija i Crna Gora), čaplja govedarica bilježi se kao rijetka vrsta, malobrojna gnjezdarica ili češće u seobi (Lukač, 2007; Henžel & Šere, 2012; Saveljić & Jovičević, 2015; Šćiban & al., 2015; Veleviski, 2011).

U Bosni i Hercegovini ova vrsta je ranije zabilježena (Kotrošan, 2008/2009), ali samo na lokalitetu Donji Svilaj u julu 1888. godine (Obratil, 1968).

METODE

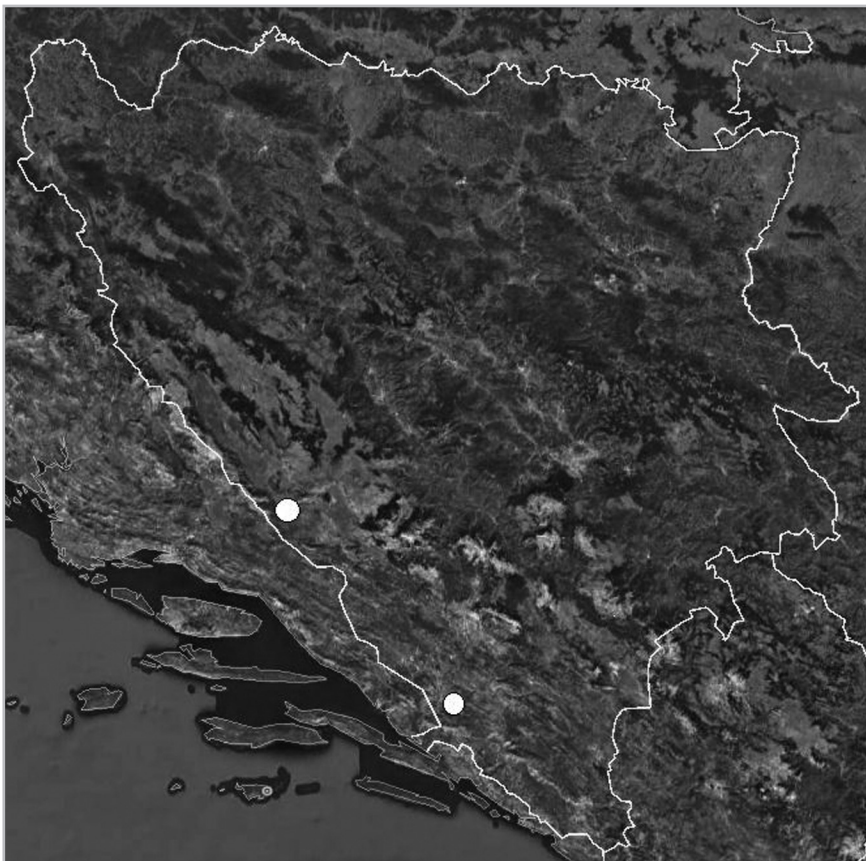
Podaci su prikupljeni u sklopu redovnih pojedinačnih i zajedničkih istraživanja vršenim na području Hutova blata i Buškog jezera, odnosno posmatranja koja su vršena tokom turističkih obilazaka kraških polja u periodu od 2014. do 2016. godine. Ptice su posmatrane dvogledima uvećanja 8x50 i teleskopom uvećanja 45x.

Prilikom posmatranja sačinjena je pojedinačna fotodokumentacija od strane autora i video dokumentacija koja se nalazi u arhivu Produkcije Visoki.

¹ Ornitološko društvo "Naše ptice", Semira Frašte 6, 71000 Sarajevo, naseptice@hotmail.com

REZULTATI I DISKUSIJA

U periodu od 2014. do 2016. godine čaplja govedarica (*Bubulcus ibis*) je posmatrana na područjima Hutovog blata i Buškog jezera.

Slika 1. Geografski položaj lokaliteta na kojima je zabilježena čaplja govedarica
Figure 1. Geographic location of localities where Cattle Egret was observed

Na Hutovom blatu čaplja govedarica je prvi put zapažena 28.4.2014. godine, na jednom suhom stablu na području Svitave. Na području Hutovog blata ova vrsta je u trogodišnjem periodu redovno posmatrana od kraja aprila do kraja jula. O tome svjedoče, pored podataka prezentiranih u tabeli 1., i posmatranja autora koja nisu zbog kratkog zadržavanja ili prolaza upisavana u terenske bilježnice, kao i tabelarni prikaz vrsta koji je arhivi Ornitološkog društva Naše ptice dostavio belgijski pomatrač ptica Geeret Vanlot.

Tabela 1. Pregled terenskih opažanja čaplje govedarice u Bosni i Hercegovini (2014-2016)

Datum	Lokalitet	Broj primjeraka	Posmatrač(i)
28.4.2014.	Hutovo blato - Svitava	1	Denis Bohm
1.5.2014.	Hutovo blato - Plana	1	Josip Vekić
5.5.2014.	Hutovo blato - Krupa	1	Denis Bohm
12.5.2014.	Hutovo blato - Deransko jezero	2	Denis Bohm
12.5.2014.	Hutovo blato - Svitava	1	Denis Bohm
19.5.2014.	Hutovo blato - Poplavne livade	1	Denis Bohm
27.5.2014.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
3.6.2014.	Hutovo blato - Krupa	1	Denis Bohm
6.6.2014.	Hutovo blato - Svitava	2	Denis Bohm
19.6.2014.	Hutovo blato - Svitava	2	Ilhan Dervović i Dražen Kotrošan
4.5.2015.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
12.5.2015.	Hutovo blato - Krupa	3	Denis Bohm
18.5.2015.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
20.5.2015.	Hutovo blato - Krupa	4	Josip Vekić
26.5.2015.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
2.6.2015.	Hutovo blato - Krupa	3	Denis Bohm
10.4.2016.	Hutovo blato - Svitava	1	Ilhan Dervović i Dražen Kotrošan
3.5.2016.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
10.5.2016.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
17.5.2016.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
24.5.2016.	Hutovo blato - Krupa	4	Denis Bohm
26.5.2016.	Hutovo blato - Svitava	3	Josip Vekić
30.5.2016.	Hutovo blato - Krupa	2	Denis Bohm
20.6.2016.	Hutovo blato - Deransko jezero	2	Josip Vekić i Bariša Ilić
18.7.2016.	Buško jezero - nasip	1	Ilhan Dervović
19.7.2016.	Hutovo blato - Krupa	3	Josip Vekić
25.7.2016.	Hutovo blato - Svitava	3	Ilhan Dervović i Josip Vekić
25.7.2016.	Hutovo blato - nasip kod brane	2	Josip Vekić
29.7.2016.	Buško jezero - nasip	1	Ilhan Dervović i Dražen Kotrošan
24.9.2016.	Buško jezero - nasip	1	Ilhan Dervović

Uglavnom su posmatrani pojedinačni primjerci i parovi na vlažnim livadama u blizini stoke. Na Deranskom jezeru (Hutovo blato) je 12.5.2014. i 20.05.2016. primjećeno da se jedna jedinka kreće u blizini kolonije u kojoj gnijezde siva čaplja (*Ardea cinerea*), mala bijela čaplja (*Egretta garzetta*), mali kormoran (*Microcarbo pygmaeus*), žuta čaplja (*Ardeola ralloides*) i gak (*Nycticorax nycticorax*), što ukazuje na mogućnost gniježđenja, ali ono nije moglo biti pouzdano dokazano. Najveći broj od osam primjeraka čaplje govedarice u koloniji je zabilježen u 2015. godini.

Slika 2. Čaplja govedarica na Hutovom blatu
(Foto: Josip Vekić)
Figure 2. Cattle Egret in Hutovo blato
(Photo: Josip Vekić)

Uzimajući u obzir da je čaplja govedarica po prvi put na gniježđenju u Srbiji zabilježena 2010. (Ham, 2010) i Hrvatskoj 2015. godine (Vasilik, 2015), postoji mogućnost da se ova vrsta, ako nije već u navedenom trogodišnjem periodu, počne gniježditi na Hutovom blatu.

Slika 3. Čaplja govedarica na Hutovom blatu
(Foto: Denis Bohm)
Figure 3. Cattle Egret in Hutovo blato
(Photo: Denis Bohm)

Slika 4. Čaplja govedarica na Hutovom blatu (Foto: Denis Bohm)
Figure 4. Cattle Egret in Hutovo blato (Photo: Denis Bohm)

Na Buškom jezeru čaplja govedarica je zabilježena u periodu od sredine jula do kraja septembra 2016. godine (Tab. 1), s tim što je zabilježena samo jedna jedinka na vlažnim livadama uz nasip Buškog jezera. Na ovom području nije bilo aktivnosti koje bi upućivale na veći broj jedinki na drugom dijelu jezera ili na mogućnost gniježđenja.

ZAHVALNICA

Zahvaljujemo gospodinu Geeretu Vanlotu na dostavljenim podacima, odnosno Ornitološkom društvu Naše ptice za dozvolu korištenja arhiviranih podataka.

LITERATURA

- BirdLife International, 2017: Species factsheet: *Bubulcus ibis*. Downloaded from <http://www.birdlife.org>.
- Hanžel, J. & Šere, D., 2012: Seznam ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom retkih vrst. *Acrocephalus* 32(150/151): 143-203.
- Ham, I., 2010: Potvrđeno gniježđenje čaplje govedarke *Bubulcus ibis* u Srbiji: početak kolonizacije Panonske nizije? *Ciconia*, 19: 125-130.
- Kotrošan, D., 2008/2009: Dopune i korekcije popisu ptica zabilježenih u Bosni i Hercegovini od 1888. do 2006. godine. *Bilten Mreže posmatrača ptica u Bosni i Hercegovini*, 4-5(4-5): 72-85.
- Saveljić, D. & Jovičević, M., 2015: Popis ptica Crne Gore sa bibliografijom. Centar za zaštitu i proučavanje ptica. Podgorica.
- Šćiban, M., Rajković, D., Radišić, D., Vasić, V. & Pantović, U., 2015: Ptice Srbije– kritički spisak vrsta. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode i Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije, Novi Sad.
- Lukač, G., 2007: Popis ptica Hrvatske. *Natura Croatica*, Vol. 16, Suppl. 1 (Fauna Croatica XXXVII), Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb.
- Veleviski, M., 2011: Non-critical checklist of birds of Macedonia. - <http://www.mes.org.mk/PDFs/Other/Checklist%20of%20birds%20of%20Macedonia.pdf>
- Vasilik, Ž., 2015: Prvo zabilježeno gniježđenje čaplje govedarice *Bubulcus ibis* u Hrvatskoj. *Larus* 50: 51-53.

SUMMARY

Cattle Egret was observed in the area of Hutovo blato and Buško lake from 2014 to 2016. One to eight individuals were registered in Hutovo blato from late April to late July. Several individuals were observed near the breeding colony of Grey Heron (*Ardea cinerea*), Little Egret (*Egretta garzetta*), Pigmy Cormorant (*Microcarbo pygmaeus*), Squacco Heron (*Ardeolla ralloides*) and Black-crowned Night Heron (*Nycticorax nycticorax*), which indicates the possibility of breeding activity of Cattle Egret in Hutovo blato. This is supported by the facts that the breeding in Serbia was first registered in 2010 and in Croatia in 2015. In the area of Buško lake, only one individual was registered, and it was observed in wet meadows along the bank of the lake from mid-July to the end of September 2016.